

Moksliniai tyrimai CULT komitetui – Europos Sąjungos požiūris į daugiakalbystę jos pačios komunikacijos politikoje

Šiame tyrime vertinamas ES požiūris į daugiakalbystę jos komunikacijos politikoje. Taikomi mišrūs metodai, įskaitant literatūros peržiūrą, teisinę ir politinę analizę, kiekybinę ES interneto svetainių analizę, pokalbius su ES ekspertais ir apklausų duomenų analizę.

Pagrindinės išvados

ES institucijos, įstaigos ir agentūros oficialiai laikosi ES daugiakalbystės įsipareigojimų. Tai palengvina reguliavimo įpareigojimų lankstumas ir tai, kad nėra išsamios sistemos, kuria būtų užtikrinami bendri skaitmeniniam amžiui tinkami standartai, visų pirma susiję su ES interneto svetainėmis.

Reglamentas Nr. 1 yra teisinis ES įsipareigojimų daugiakalbystei pagrindas. Jame nustatomos taisyklės, kuriomis nustatomos kalbos, kurias turi vartoti ES institucijos, įstaigos ir

agentūros, ir suteikiama galimybė ES subjektams lanksčiai spręsti, kurios kalbos turi būti vartojamos konkrečiais atvejais, pvz., darbo dokumentuose arba vidaus susitikimuose su ekspertais. Daugiakalbė skaitmeninė komunikacija iki šiol neregamentuota nei Reglamente Nr. 1, nei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktikoje. Todėl daug internete skelbiamu turinio nėra verčiama, nes jis laikomas vidaus komunikacijos šalutiniu produktu. Tai reiškia, kad paskelbti dokumentai, kurie gali turėti įtakos piliečiams, įmonėms ir valstybėms narėms, ne visada gali būti prieinami jų kalba.

Šis dokumentas yra tyrimo „Europos Sąjungos požiūris į daugiakalbystę jos pačios komunikacijos politikoje“ santrauka. Visą tyrimą, kuris yra prieinamas anglų kalba, galima atsisiųsti adresu: <https://bit.ly/3TpqJ8e>

Struktūrinės ir sanglaudos politikos teminis skyrius
Vidaus politikos generalinis direktoratas

Autoriai: Projekto vadovas: Dr. Carlos MENDEZ (Europos politikos tyrimų centras (EPRC Delft ir Glazgas, Strathclyde universitetas)

Projekto komanda: Dr. Michele GAZZOLA, Prof. Laure CLEMENT-WILZ, Dr. Vasiliki TRIGA, Dr. Fernando MENDEZ, Dr. Costas DJOUVAS, Antonis CHARAMBOULOS, prof. John BACHTLER
PE 699.648–2022 m. rugsėjo mėn.

Šiame tyrime, remiantis teisiniais argumentais, teigiama, kad **daugiakalbystės įpareigojimai turėtų būti taikomi konkrečių rūšių interneto svetainių turiniui**. Šiuo tikslu siūloma daugiakalbystės poreikių tipologija, kad būtų išaiškintos turinio rūšys, kurioms turėtų būti teikiama pirmenybė vertimui. Tai grindžiama reitingavimo klasifikavimu: a) *pagrindiniai dokumentai*, kurie teisiškai įpareigoti būti prieinami arba pateikti visomis ES kalbomis; b) *pirminiai dokumentai*, kurie turėtų būti prieinami visomis oficialiosiomis ES kalbomis dėl jų turinio ir galimo poveikio piliečių, įmonių ir valdžios institucijų teisėms ir pareigoms, pvz., valstybės pagalbos gairės, ES finansavimo programos arba kvietimai dalyvauti konkurse; ir c) *antriniai dokumentai*, kurie yra žemesnės eilės prioritetas daugiakalbiams poreikiams ir prieinamumui, ir kuriuose mašininis vertimas galėtų būti naudojamas, jei nėra išteklių vertimui į žmogų.

Tyrime atskleidžiami dideli daugiakalbio turinio prieinamumo skirtumai, kurie turėtų būti prieinami visomis oficialiosiomis kalbomis. Tai yra daugiakalbių balų vertinimo, grindžiamo daugiakalbių poreikių tipologijos taikymu ES institucijų interneto svetainėse, rezultatas. Europos Komisijos ir Europos Centrinio Banko interneto svetainių rezultatai nėra geri skelbiant skirsnius, kurių turinys „daugiausia pagrindinis“ ir „daugiausia pagrindinis“ ir kuris turėtų būti prieinamas visomis ES kalbomis. Priešingai, Europos Vadovų Tarybos/Europos Sąjungos Tarybos, ESTT ir Europos Audito Rūmų interneto svetainių veikimas yra labai geras. Europos Parlamentas taip pat turi palyginti aukštą balą.

Kita svarbi išvada yra **ta, kad ES institucijų, įstaigų ir agentūrų kalbų vartojimo tvarka nėra pakankamai skaidri ir formalizuota**. Kartais režimai nėra tiksliai apibrėžti arba dažnai yra neaiškūs. Be to, dauguma ES institucijų ir įstaigų paskelbė interneto svetainių kalbų politiką, tačiau dauguma agentūrų to nepadarė. Tai nesuderinama su Europos ombudsmeno rekomendacijomis, kuriose raginama aiškiai apibrėžti ir paskelbti oficialiųjų ES kalbų vartojimo politiką.

ES sistemingai nestebi ir netikrina įvairių kalbų vartojimo režimų, praktikos ir interneto svetainių kalbų politikos. Tai kenkia skaidrumui ir atskaitomybei, taip pat kliudo laikytis labiau formalizuoto požiūrio į daugiakalbį bendravimą su bendrais standartais.

Daugiakalbio turinio teikimo ES interneto svetainėse ir jų viduje įvairovė reiškia, kad šis ryšių kanalas ne visada atitinka visų tikslinių auditorijų poreikius. Išanalizavus 13 ES tinklalapių, kurių turinys yra labiausiai daugiakalbis, paaiškėjo, kad kai kurios iš jų veikė gerai pagal daugialingo indeksą, kuriame atsižvelgiama į skirtingas interneto svetainės turinio dalis, o kitose – prasčiau. Aukščiausius daugiakalbius reitingus gavo šešios svetainės, kurių balai gerokai viršijo 13 svetainių vidurkį (Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, Europos Sąjungos Taryba/Europos Vadovų Taryba (bendra interneto svetainė), Europos Audito Rūmai, Europos Parlamentas, Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra ir Europos ombudsmenas). Antroji interneto svetainių grupė pasižymi vidutiniais rezultatais ir apima Europos Komisiją (artimiausiai ES interneto svetainių vidurkį) ir Europos cheminių medžiagų agentūrą bei Europos regionų komitetą (abu – žemesnius balus). Paskutinė grupė apima keturias interneto svetaines, kurios veikia prastai ir kuriose yra mažai daugiakalbio turinio (Europos Centrinis Bankas, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, Europos maisto saugos tarnyba, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra). Be to, dauguma ES agentūrų interneto svetainių (kurios buvo kokybiškai įvertintos ne tik pirmiau) skelbia turinį visomis oficialiosiomis kalbomis ir iš esmės yra vienakalbis anglų kalba.

Alternatyvus daugiakalbis indeksas, kuriame apžvelgiamas tik bendras tinklalapių kiekis, neatsižvelgiant į turinio kategorijų skirtumus, nežymiai padidina dviejų interneto svetainių (Europos Parlamento ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros) veikimą, tačiau kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, Europos ombudsmenas, labai smarkiai sumažina daugumos interneto svetainių veikimą.

Jei vartojama tik anglų kalba, ES skelbiamo turinio prieinamumas yra menkas. Eurostato suaugusiųjų švietimo tyrimo (2016 m.) analizė rodo, kad maždaug trečdalis 25–64 m. amžiaus ES gyventojų kalba tik savo gimtąja kalba. ES nėra bendros kalbos, kuria dauguma gyventojų kalba labai gerai (t. y. kaip gimtoji kalba arba kaip užsienio kalba. Apie 20 proc. suaugusių ES gyventojų labai gerai bendrauja vokiečių kalba, po jos eina prancūzų (apie 16 proc.), italų (14 proc.) ir anglų (13 proc.). Jei dokumentas skelbiamas tik anglų kalba, jį supranta 13–45 proc. ES suaugusių gyventojų (šis intervalas priklauso nuo kalbos mokėjimo vertinimo rodiklio). Ši dalis padidėja iki 43–65 % trikalbių komunikacijos politikoje (anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis). Visiškai daugiakalbė komunikacijos politika užtikrina 97–99 proc. ES suaugusių gyventojų prieigą prie turinio.

Nepakankamas dėmesys daugiakalbystės svarbai komunikacijos politikoje gali paskatinti suvokimą, kad ES yra tolima ir atsieta nuo piliečių, atsižvelgiant į dabartinį gyventojų kalbos įgūdžių pasiskirstymą. ES kalbų vartojimo tvarka yra įvairių interesų, įskaitant didelius išteklių apribojimus, pusiausvyros akto rezultatas. Tai yra politikos ir veiklos iššūkis ES institucijoms. Nors daugiakalbis režimas nėra laisvas nuo išteklių, jis yra veiksmingiausia ir prieinama komunikacijos politika, atsižvelgiant į dabartinį ES gyventojų kalbos įgūdžių pasiskirstymą.

Rekomendacijos

Remiantis šio tyrimo išvadomis, siūlomos šios rekomendacijos.

- **1 rekomendacija. Sukurti bendrą ir skaidrią daugiakalbystės, be kita ko, skaitmeninėje srityje, sistemą ir standartus.** Jei nebus politinio noro reformuoti Reglamentą Nr. 1, Europos Parlamentas galėtų skatinti sukurti oficialią bendrą sistemą ir standartus tarpinstituciniu susitarimu. ES komunikacijai internetu turėtų būti taikomi daugiakalbystės įpareigojimai ne tik dėl turinio, kuris šiame tyrime apibrėžiamas kaip „pagrindinis“, bet ir dėl „pirminio“ turinio.
- **2 rekomendacija. Institucionalizuoti reguliarią teisinės atitikties, administracinio skaidrumo ir išteklių naudojimo stebėseną, siekiant užtikrinti daugiakalbę komunikaciją rengiant periodinę ataskaitą.**
- **3 rekomendacija. Įsteigti daugiakalbystės pareigūną, kuris peržiūrėtų praktiką, kalbų režimus ir interneto svetainių kalbų politiką.** Pareigūnas turėtų būti atsakingas už periodinę stebėsenos ataskaitą ir būti atskaitingas Europos Parlamentui.
- **4 rekomendacija. Skatinti naudoti oficialiąsias kalbas skaitmeninėje komunikacijoje, kad būtų pagerintas prieinamumas ir artumas piliečiams.**
- **5 rekomendacija. Padidinti ES biudžeto asignavimus daugiakalbystei.** Tai padės kovoti su pastaraisiais metais sumažėjusiomis vertimo raštu ir žodžiu paslaugomis.

Daugiau informacijos

Šią santrauką galima rasti šiomis kalbomis: Anglų, prancūzų, vokiečių, italų ir ispanų. Tyrimą, kuris yra prieinamas anglų kalba, ir santraukas galima atsisiųsti adresu <https://bit.ly/3TpqJ8e>

Daugiau informacijos apie CULT teminio skyriaus mokslinius tyrimus:
<https://research4committees.blog/cult/>

Atsakomybės apribojimas ir autorių teisės. Už šiame dokumente pareikštas nuomones atsako tik autoriai ir jos nebūtinai atspindi oficialią Europos Parlamento poziciją. Leidžiama kopijuoti ir versti nekomerciniais tikslais, nurodžius šaltinį, iš anksto įspėjus Europos Parlamentą ir išsiunčiant jo kopiją. © Europos Sąjunga, 2022 m.
© Paveikslėlis 1 puslapyje, naudojamas pagal „Adobe Stock“ licenciją

Tyrimų administratorius: Pierre HERIARD, Balazs MELLAR, Kristiina MILT redaktoriaus padėjėja: Anna Dembek
Susisiekite su mumis: Poldep-cohesion@ep.europa.eu
Šį dokumentą galima rasti internete adresu: www.europarl.europa.eu/supporting-analyses